

ОСОБЛИВОСТІ ПРИРОДНОГО ВІДНОВЛЕННЯ СОСНОВИХ НАСАДЖЕНЬ ЖИТОМИРСЬКОГО ПОЛІССЯ

Сучасний стан лісів України, значна частина яких ослаблена внаслідок несприятливого антропогенного впливу і зміни умов навколишнього середовища, вимагає проведення рубок головного користування і лісівничого догляду у насадженнях основних лісоутворюючих порід на нових засадах, виходячи з принципу наближення ходу безперервного формування деревостанів до природного процесу розвитку. У той же час, дослідники, на основі експериментального матеріалу, наводять дані про нестабільність процесу природного відновлення основних лісоутворюючих порід у Поліссі України, що пояснюють відміченими вище екологічними факторами.

Нами вивчалась загальна забезпеченість підростом середньовікових і стиглих соснових насаджень у Житомирському Поліссі на базі Липницького і Повчанського лісництв ДП “Лугинське ЛГ”, а також Іршанського лісництва ДП “Малинське ЛМГ”. Дослідження були проведені на 14 пробних площах. Дослідженнями були охоплені соснові насадження різного складу, віку й повноти. За складом соснові насадження в основному чисті з невеликою домішкою берези повислої і дуба звичайного. Вік насаджень коливається у межах 57-105 років, середній діаметр – 18-38 см, середня висота – 19-29 м, повнота – 0,6-0,75, бонітет – II-I^в, запас – 240-490 м³/га.

У ДП “Малинське ЛМГ” у свіжих гігротопах кількість життєздатного підросту збільшується зі зростанням багатства ґрунту: у борах – у межах 1,25-2,05 тис. шт./га, у суборах – у межах 8,2-8,35 тис. шт./га. Схожа ситуація спостерігається і у ДП “Лугинське ЛГ”, але кількість підросту дещо менша: у борах – 1,05-2,1 тис. шт./га, суборах – 3,65-5,85 тис. шт./га. У вологих гігротопах кількість життєздатного підросту у борах і суборах майже однокова і різниця становить 0,65 тис. шт./га.

Частка пошкодженого і нежиттєздатного підросту становить для ПП № 1 – 27 %, ПП № 2 – 26 %, ПП № 3 – 49 %, ПП № 4 – 41 %, ПП № 6 – 29 %, ПП № 7 – 42 %, ПП № 8 – 28 %, ПП № 10 – 25 %, ПП № 13 – 50 %, ПП № 14 – 26 %. Найвищий відсоток пошкодженого і нежиттєздатного підросту характерний для ПП №№ 3 і 13, що можна пояснити бідністю умов у борах і внутрішньовидовою конкуренцією у суборах.

Характерно, що на всіх пробних площах до складу підросту входять, як супутні породи, береза повисла, а також дуб звичайний. У більш вологих умовах зустрічається підріст осики. Загальна забезпеченість підростом на пробних площах досить висока, окрім ПП № 3 і 4, де цей показник становить лише 26 % і 44 % відповідно.

Існує тісний зв'язок між віком насаджень і кількістю підросту у свіжих і вологих умовах зростання. Співвідношення порід практично залежить від віку насаджень, їх складу і повноти. За нашими спостереженнями на наявність підросту впливає також господарська діяльність людини – своєчасність й інтенсивність рубок поліпшення якості насаджень, а також, частково, – наявність плодоношення самого насадження або прилеглого до нього.

Дослідження ходу природного поновлення у соснових деревостанах свідчить про необхідність індивідуального творчого підходу до процесу їх відновлення у кожному таксаційному виділі, застосування лісогосподарських заходів направлених на максимальне використання наявного підросту деревних порід.